

TÜNDÉR ÚJJAK

a Divat Újság melléklete

SZERKESZTI
TREITZ PÉTERNÉ

XV. ÉV

BUDAPEST, 1908 DECEMBER.

4. SZÁM.

Karácsonyi munkák.

Sokféle munkával ismertettük meg e helyütt olvasóinkat, a melyeket bizonyosan eleget gyakoroltak és nem is felejtettek el. Most karácsony előtt mégis szeretnénk azokat a könnyebb és gyorsan készülő munkákat emlékezetükbe hozni, melyekkel meglepetéseket és apró örömöket szerezhetnek övéiknek. Mert hisz egy nagy terítőt, vagy szőnyeget, valamely óriási faltakarót nem kezdhettek el úgy sem pár héttel az ünnep előtt, de kedves apróságokat, néha játéknak látszó naiv eszközökkel készített ajándéktárgyakat, kaphat minden hozzánk tartozó.

Csak ötlet, egy kis művészet legyen benne és használható legyen az ajándék. Azt mondjuk, az ajándékozásnál mindkét fél boldog, örül a ki kapja és az is, a ki adja. Ezt úgy is magyarázhatnánk, hogy adhatunk bármit, a boldogság mindig meglesz.

„Ajándéklónak nem nézzük a fogát”, mondja egy magyar közmondás, azért mégis azt tanácsoljuk: bármi kicsi és értéktelen dolgot ajándékozunk is, bizonyos szempontra figyelniünk kell.

Igy ne adjunk senkinek olyasmit, a mit nem használhat és hajlamaival nem egyezik meg, vagy izlését ki nem elégíti. Ne adjunk semmi hibás régi viseltes dolgot; ha már meg akarunk illeszteni szabadulni, boldogítsunk máskor valakit vele, karácsonyra új, hibátlan és igazán az illetőnek való holmival lepjük meg.

Természetesen valamely értékes régi ezüst ékszer vagy műtárgy nem esik a fenti elbírálás alá, sem egy-egy szép butordarab, vagy drága és jókarban való prém, szintegy a régiségénél fogva értékes kézimunka. Ez mind lehet kifogástalan ajándék, a mivel még nagy örömet is szerezhetünk.

Van eset, hogy valaki egy használt ruha darabját, egy gyűrött fodros párnát,

vagy mástól szintén ajándékba kapott holmijától igyekszik megmenekülni azzal, hogy „ennek is örülni fog”, a ki kapja! Ez az eljárás igazán nem vall jó izlésre.

De a másik tulságba sem szabad esnünk. Mivel csak új dolgot akarunk adni, ne bazári termékekből állítsuk össze a meglepetéseinket minden gondolkodás nélkül.

Bársonyvasalásra való párnaminta. (Nagyított rajza 1 korona.)

Ráma bársonyvasaláshoz.
(Átszurkált rajza 1 korona.)

Az ilyen dolgokkal csakhamar sikerül egy lakást zsbivásárrá változtatni. Sokan azt hiszik, a maguk művészkedésével díszített ajándék a legalkalmasabb mindenkinek és mérlegelés nélkül osztogatják nemcsak a családtagoknak, de feljebbvalójuknak is „műremekeiket“.

Meg kell mindig gondolni, kinek mit és milyen munkát adhatunk.

Ha valaki zenével foglalkozik, többféle dolog alkalmas neki. Adhatunk zongoratakarót, himzett zongoraszeket vagy bőr ülökét. Hegedűművészek festett tok vagy takaró, egy kis

párna, — mit az áll alá szorit hegedülés közben, — kevés himzéssel ellátva helyénvaló.

Annak, a ki tudományal foglalkozik, adjunk könyvtartót, olvasópolcot vagy írómappát. Orvosnak receptkönyv-tokot vagy jelvényekkel — kigyó Aeskulap botján — díszített tárcát stb.

Öreg urnak ablakvédőt, himzett selyemsapkát, kötött sált vagy keztyűt. Akármelyiknek megörül. Nagymamák örülnek a csinos munkakosárnak vagy bársonyretikülnek.

A fiatal háziasszonynak annyi mindenre van szüksége, hogy igazán nem kell találékonyságunkat megerőltetni, hogy mindig szívesen fogadott ajándékot kapjanak. Vagy a háztartásba valamely új dologgal, vagy könyvekkel, festménnyel, toalettcikkkel lephetjük meg. Kedves ajándék a különféle magyar háziipareikk, kosarak, korsók, himzések, csipkék, szőnyegek, szőttesek; minden fajtából kapunk eleget, szebbnél-szebbet.

Es a fiatal leányok! nekik meg éppen könnyű örömet szerezni. Virágot, cukrot, egy izlesesen égetett vagy festett kosárban; vagy dobozban keztyűt, finom zsebkendőt, csipket; szép tükörrámát, kicsi szalonszekrényt, helyes paravánokat, legyezőt és ezertéle okos és bolondos apróságot adhatunk nekik, mire egyformán hálás örömük lesz a telelet.

Kicsikéink pedig ilyenkor már régen átadták anyának vagy apának a Jezuskához címzett levélkéjüket, csak el kell olvasnunk, hogy a vásárlásnál zavarba ne jöjünk, hogy mit is vegyünk nekik?

Különböző iparművészeti technikák állnak rendelkezésünkre, hogy csinosan díszített ajándéktárgyakat

készíthessünk karácsonyra. A porcelán-festéssel egy színben igen gyorsan készül meg két csésze aljjal, hat pici tányér, hamutálca, vagy egy váza.

Égető gépünkkel papírlémezből egy-kettőre készíthetünk néhány csinos naptárt, vagy könyv-, esetleg irattáblát, rajzgyűjtőlapot, vagy írómappát; nem is szólva a sokféle fadóbozról, kisebb-nagyobb rámaokról, tálcákról, képekről, melyeket az égető tű segítségével díszíthetünk.

A bársonyvasalógép boszorkányos gyorsasággal változtat át egy darab bársonyt gyöngyházfényű csillogó diszpárnává vagy estélyi bluzzá. Ha még a sokféle finom gyöngyöt és metszett üvegdiszt, csilámot és pikkelyt is igénybe vesszük, a legfényesebb színházi kalap, főkötő, retikül vagy gallerka kerül ki kezünk közül.

A bőrmunka ugyan egyike a legnehezebb technikának, mégis több fajtát készíthetünk olyanok, a kik nem tudnak jól és kielégítő eredménnyel rajzolni. Ilyenek az égető tűvel való díszítés és az alakoknak páccal kirajzolása. Égetés és festés, a jobb felén való modellálás és páccal való árnyalás a könnyebb, gyorsan készülő eljárásokhoz tartozik. Ecsettel pedig annyi mindenféle díszíthetünk, hogy se szeri se száma a sokféle munkának. Van egy szép kis darab selymünk, tán már rég ide-oda tettük, most fessünk rá egypár szál vadrózsát vagy színes vadszőlőlevelet csipkebogyókkal, őszi kikericsset vagy mást és dobozkára, melyet belül színes selyemmel béleltünk, alkalmazzuk; egy darabka csipke, vagy hasonló dísz egészítheti ki és készen van a zsebkendőtartó.

Vagy pici tűpárnát készíthetünk belőle. A legyezőt mindig értékes és szép ajándék. Ha ilyen selyemre vagy pergamentre festünk és aranyozás is van benne, ne sajnáljuk a valódi aranyat használni, mert az örökös, és fénye még nedves helyen is megmarad.

Selyemfestéssel lehet még nagyon sokféle ajándékot készíteni. Dobozokat, képet falra, bluzt, krepsált, színházi szatyrot stb.

Bársonyvasalásról többször megemlékeztünk már; eljárása egyszerű és könnyen megtanulható: A kifeszített bársonyra rátektetjük az átlukasztott mintát és megfelelő porral átszórjuk. (Fekete, szürke vagy sárga.)

A hegyes, konturozó tűvel a körvonalakat beleégetjük, és utána a vasaló tűt helyezzük a gépbe.

Virágoknál a szírmokat a külső szélről befelé vasaljuk és a hogy a vasaló tű melegebb vagy kihültebb lesz, igyekezzünk azt az árnyalásnál kihasználni. Szürke selyembársonynál például ha langyos a tű, ezüstszínű fényes felületet nyerünk a vasalás által; ha pedig kissé melegebb, aranysárga lesz a minta.

Nagyon kell vigyázni, hogy túl ne hevítsük a gépet, mert különben pörkölni fog és ha a bársony felületét lekapta, ezt nagyon nehezen lehet kijavítani. Ékítményes rajzoknál legszebb ha lehetőleg egy irányban vasaljuk a bársonyt, így ha bizonyos irányban nézzük, egyöntetűbb a minta. Érdekes változatot hozhatunk ebbe a fajta munkába, ha a mintát meghagyjuk és az alapot munkáljuk meg. Ez következőképp készül: A konturozó tűvel egyenletesen és lehetőleg mélyen kirajzoljuk — kiegészítjük — a körvonalakat.

A minta most már érintetlen marad, hanem az alapot vonalasan vagy pontokkal, csillagokkal, kis tulipán alakokkal (ilyen tüket mind kapni a géphez) tele égetjük sűrűen. A vonalazott alap nyugodt hatású és nagyon emeli a mintát. Olyantéle mód ez, mintha rovátkolnánk. Hogy egyenletesen érjenek össze a sarkon a vonalak, célszerű egyik saroktól a másikig

cérnát a tűre kifeszíteni és akkor ebbe a háromszögbe — melyet az első saroktól a harmadikig és a negyedik-től a másodikig feszített cérna ad — egyenesen meghuzzuk a vonalakat.

Be is kerethetjük ilyen módon valamely vasalt mintás párnánkat, úgy fog hatni, mintha csikos bárosnyt varrtunk volna körül.

Könnyszerrel díszíthetünk fatárgyakat, rámakat, ládácskákat szögezéssel. Kapni négyszögű vagy kerek, csillag, stb. alakú fejes szögeket sárgaréz- vagy szürke nikkeltől, melyeket különféle csoportosítva beleverünk a fába.

Sötétzöld vagy barnára pácolt fatárgyak díszessé válnak ezzel a munkával.

Ez az egyszerű szegésmunka. De van ám nehezebb faja is ennek a díszítésnek: a velencei szögezés. Ennél a munkánál nemcsak szögeket, de különféle modellált rózsákat, kelyheket, láncszemeket, áttört rozettákat, rácsos szelvényeket használnak fel.

Régi velencei, veronai, páduai sekrestyeajtók, templomládák vannak ilyen módon díszítve. Kovácsolt vasból finom lemezeket és vas szalagokat készítenek és ezekből vágják ki és állítják össze a különféle alakokat. Ezeket felfűzve készen lehet kapni Velencében.

A rozetták erősen kidomborodnak az alapból, mert 3-4-5-szörös virág lesz egymásra rakva és hosszas szögekkel leszögezve. A virágok közepe lyukas és úgy kell egymásra állítani, hogy egy szög valamennyit át- és lefogja. A mintát legjobb papíron összeállítani és akkor vagy a fára rajzolni, vagy kopirozni és a kijelölt helyekre szögezni a kiálló virágokat.

Ezeket a szépen modellált virágalkokat az olaszok hasonlóságukhoz képest rose, dalie, stelline néven árulják és drótra fűzve küldik a megrendelőknek. A láncsorozatot pezzi di catene nek hívják és ezeket a legkülönfélébb plaine-mintának használhatjuk, vagy a rozetták körül csoportosíthatjuk. Ezeknél is megvannak a kicsi lyukak csinálva, a hol sárga vagy fekete szögekkel a fára erősíthetjük.

Érdekes volna egy falusi ház ajtaját is ilyen módon díszíteni és az ebédlőben a falon bizonyos magasságban egy széles faragott faburkolatot alkalmazni ilyen díszítéssel. Valamely régi kuriának művészies külsőt kölcsönözne az ilyen egyszerű dísz.

Falra akasztható szekrényeket, kész virágállványokat az ebédlőben, vagy verandán hasonló módon díszíthetünk.

Még úgy is változatosá tehetjük ezt a munkát, ha négy-, hat- vagy nyolcszögletes, vagy csillagalakú farészeket vágunk ki a virágok alá, miáltal azok még magasabban látszanak kiemelkedni és alakjukkal az egésznek díszesebb képet adnak. A farozettákat legjobb ha lombfürésszel vágjuk ki (tán az egyedüli elfogadható munka, mit azzal az idejét mult kis számmal csinálhatunk) és helyére ragasztva a vasrozettát, rászögezzük.

Sablon festéssel szintén könnyű módon készíthetünk néhány kisebb karácsonyi munkát: irómappát, könyvtakarót, rajzokhoz való mappát díszíthetünk vele.

Az alap különféle szövet lehet, de legfőképpen vászon. A pasztellszínű angol ruhavászon, vagy durva nyerselyem a legalkalmasabb erre. A rajz árnyképszerűen hasson.

Kivághatunk a sablonpapírból magyaros alakokat: szélmalmot, egyszerű tájképeket és azt egy színnel fekete, szürke vagy kék, zöld, barna-vörös színben keményebb esettel átdörzsöljük. Néhol egy elütő színt, például naplemente sárga vagy vörös

Bőr irómappára való rajz. (Nagyított rajza 1 korona.)

csikja, egy háznál az ablakon kívül lámpa vörös fénye, mind érdekes ellentétet képez.

Csinálhatunk szürke selyemre sárga csillagvirágot, vagy lila klematiszt.

Ebben a munkában tulajdonképpen az a fontos, hogy pontosan kivágjuk a sablont, mert ha az készen van, az átdörzsölés csak játék már.

Nagyobb tárgyakhoz, különösen paravánokhoz is jól felhasználhatjuk ezt a fajta munkát, esetleg japán képeket veszünk mintának, ezeket a kecses apróságokat, melyek főképp körvonalakkal hatnak.

Mind ebbe pedig tegyük valamennyit az egyéni izlésünkből és bizonyosak lehetünk benne, hogy szép lesz a munkánk, a mit készítenek.

Keleti szőnyegek.

Csudálatos varázs rejlik a keleti szőnyegben. Alig tudunk betelni a nézésével; a gyönyörű színek különös összeállításában és fényében, a minták bájos, néha naiv rajzában órákig is elgyönyörködhetünk. A fogása puha és mégis érezzük, hogy tartós, mondhatnók elpusztíthatatlan az anyaga és minél régiebb, annál szebb és értékebb. Az idő mintha valami aranyfényű patinával vonná be és ez emeli a szépségét, de egyben az árát is, akár egy finom bronz darabnak.

Ósrégi toglalkozás keleten a szőnyegszövés. Visszavezethető egész a vándor népek koráig. A nomád ember sátorában nagy szükség volt rá, földre terítve takaró, ágynak, függönynek: mindennek jó volt.

Asszonyaik kézzel bogozták és szőtték a legkezdetlegesebb szövészekeken, azzal a nyugalommal és figyelemmel, a mivel azok a népek bírnak, a kik még nem ismerik az idő értékét, az anyag pedig ingyen kínálkozik.

Bogozták és szőtték abból az anyagból, melyet a nagy állatesordák, a nyájai elhullattak testükről a gyapjuból.

Kezdetlegesebb lehettek ezek az első kísérletek, de csakhamar megtanulták a gyapjut festeni, a különféle bogyókból, gyökerekből, faháncsból készült festékekkel és ezekkel hozták bele a szövésbe az első árnyalatokat. A napra ha kirakták fehéríteni, a sárgás anyag is több árnyalatot adott. A vezéreknél különösen nagy és remekbe készült szőnyeget juttattak. Ahol bizonyos államrendszer keletkezett és a népek —

Virágcserep-tartó.

legalább egy időre — megtelepedtek, az államfők gyárszerű intézményeket létesítettek, a hol a szövést és festést lehetőleg tökéletesítették. Lassanként mindinkább nélkülözhetetlen tárggyá lett a szőnyeg; a mindennapi használati tárgyból fényűzési cikké lett, mellyel ékesítették a lakásukat, a palotáikat és templomait egyaránt.

Mos már nem elégedtek meg azzal a közönségesebb anyaggal, melyet az állatjaik, a juhok, kecskék, tevék levedlettek magukról, hanem az ugynevezett „kurk“-ot használták, a finomabb darabok előállításához. Ez az a selyempuha gyapju, a melyet az állatoknál tavasszal a durvább takaró alatt találunk és a melyet ugyanakkor hullatnak el. Hasonló ez a ludak pelyhéhez. De selymet is használnak keverve arany- és ezüstszállal.

Rendkívül szép és mesés értékű szőnyegekről mesélnek a krónikák. Beszélnek egy 1050 négyszög méter nagyságú szőnyegről, melyet a mi pénzünkben három millió korona értékűre becsültek. A szaszanidák palotájában télen szőnyegnek használták. A fejedelmek nyáron a kertben tartották ünnepjeiket, télen pedig ezen a gyönyörű szőnyegen.

A szőnyegnek a rajza szép kertek ábrázolt gyepével, virággyakkal; kutak és patakok voltak rajta, és arany-, ezüstszállal átszőtt és drágakövekkel tarkított munka volt.

Keleten a szőnyeget majdnem kizárólag a padlózat — vagy föld — betakarására használják; kevésbé faldisznek. Pedig a közfölgóság azt hiszi, hogy sátorokat földnek be, falakat borítanak el vele, a mi némi tévedésen alapszik.

Ha egy ügyeskedő szőnyegárús azt a mesét találja ki, hogy a szőnyegén levő repedések onnét erednek, hogy egy vezér sátorának fa támaszait dugták át rajta, egész nyugodtan mosolyoghatunk ezen a mesén.

A görög, latin, francia, német stb. nyelveken a szőnyeget „tapis“, „tapete“, „Teppich“ stb. néven ismerik.

Eleinte tán inkább takarót, leterítőt értettek alatta, melyet egy székre, fekhelyre dobtak, akár az állatbőröket, csak később értették ezzel a földre borított „tapis“-t, mi alatt rendszeren egy földre való darabot értünk, de azért bárki tetszése szerint a falat is díszítheti vele.

A keleti szőnyegeknel azonban határozottan megkülönböztethetjük a falra és a földre való szőnyeget, mert a falra való rendszeren szövött, mint a „kilim“ és a „gobelin“, a másik pedig esomózott. Változatok természetesen ezerével akadnak. Leginkább azért használták esomózott munkát a lábszőnyegnek és szövöttet falra, mert amaz tömöttebb és melegebb mint emez.

Mintákat régi szőnyegekben, görög, római, bizanci izlésben és stílusban találunk és nem ritka a kínai sem. Különösen szépek a szőnyegekben a sarkok. De bármilyen mintája legyen is a keleti szőnyegnek, leg-

nagyobb hatása a színekben van. Elnevezés szerint több fajtát különböztetünk meg: a kisázsiai „smyrna“ nálunk majdnem a legismertebb. Azonkívül az ussak-, pergamos-, perzsa-, a kóniai, korássi, teke-turkmen-, bokharai stb. szőnyeg, mind anyag vagy készítési mód és minta szerint változik, és még mindegyiknek több válfaja és elnevezése van. A kaukázsi szőnyegek is igen érdekesek, shiroán és daghestan néven ismeretesek.

Említésre méltó még a himzett szőnyegek faja. Különösen az arab és spanyol-mór félék érdekesek; a himzésöket arany-, ezüst- és selyemszállal végezték. Bár Európában réges régen kedvelték és nagyra becsülték a keleti szőnyeget, utánzásukra csak a mult században gondoltak.

Ezzel nemcsak azt érték el, hogy könnyebben hozzáférhető lett ez a szép lakásdísz, de azt is, hogy kiszorította azokat a tuatszámra gyártott, izléstelen vadászcenékkel, virágokkal és állatokkal díszített szőnyeget, és inkább az egyszerű stílizált mintákat és művészi színösszeállításokat kedvelték meg.

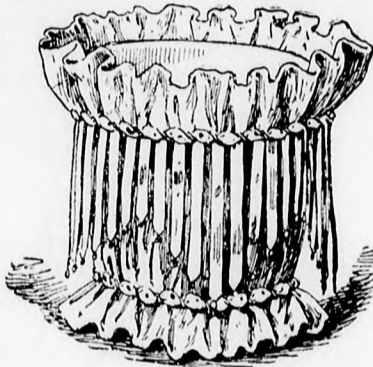
A ki csak egy kicsit is ért a szőnyegekhez, természetesen egyetlen valódi keleti szőnyeget oda nem ad egy bármely szép új utánzatért, de csak, ha az a régi csakugyan jó és valódi.

Sok csalás történik a valódi szőnyegekkel, és néha még mesés áron kelnek el a hitvány utánzatok.

Ma már keletről is sok rossz árut hoznak, azért a ki pénzt szőnyegre adja, igyekezzék olyan egyénre vagy kereskedésre bízni a vásárlást, a ki ezen a téren megbízható szakértő.

A kisebb imaszőnyegek és az ugynevezett nomádok átlag még leginkább jó minőségben jutnak el hozzánk.

Különös, hogy bár mostanában sok szép új mintás modern szőnyeg van forgalomban, azért az előnyt mindenki a jó keleti szőnyegnek adja meg. Akármilyen stílusban rendezi be valaki a lakását, a keleti szőnyeg mindig jól illeszkedik bele. Talán ez magyarázza meg legjobban a nagy kedveltségét a bár drágának látszó keleti szőnyegnek, mert nemcsak egyik családról a másikra szállva nemzedékeket szolgál, mert hiszen valósággal elpusztíthatatlan, hanem akárhol és bárhogyan alkalmazzuk is, a művészi hatást biztosítja.

Virágcserep-tartó.

Himzésre vagy majolika-festésre való rajz. (Átszurkált rajza 3 korona.)

Egy udvari festő memoárjaiból.

Jean Baptiste Isabey, I. Napoleonnak híres udvari festője, gyakran elkísérte a császárt hadjárataiban. Akkoriban és 1815. után, a Bourbonok védelme alatt kitűnő képekben megfestett majdnem minden uralkodót s megörökített jóformán minden nagyobb állami eseményt. Amellett Isabey nagyon szellemes, okos, jókedvű ember volt, a ki a legkínosabb helyzetekben is tudott segíteni magán egy-egy ötlettel. Számtalan apró történet forog közzájón, a mely mind a művész élelmességéről tesz bizonyosságot.

1815-ben, a szövetségeseknek Párisba való bevonulása után, Isabeyt meglátogatta műtermében a porosz király s az orosz cár. Egy képet kellett megfestenie, a melyen rajta legyen az akkori időnek minden hérosa. Wellington erre, a ki tele volt büszkeséggel a watterlooi győzelme miatt, kijelentette a művésznek, hogy őt az első s a legkitűnőbb hely illetti meg a képen, mert tulajdonképpen ő a nap hőse. Csak-hogy Talleyrand, Franciaország képviselője, ugyancsak így szólt:

— Mivelhogy francia vagyok, Franciaországra való tekintettel, nekem kell a legelőkelőbb helyet adni a képen.

Amikor a kép elkészült, Wellington és Talleyrand el volt ragadtatva. Wellington belép a képen a terembe s minden szem a háboru hőisére szegődik. De elől a főhelyen, ott ül Talleyrand, az államférfiak fejeként.

Szabad óráiban Isabey azzal szórakozott, hogy bábukat öltöztetett és bájos felesége, Salicues gróf leánya nagy sietve varrta a fiu- s lánybabáknak a ruhákat; valóságos művészettel értette a szabóskodásnak ezt a fajtáját. Egyszer — két nappal a nagyszombati körmenet előtt — Napoleon magához hívatta a festőt:

— Holnaputánra — de értse meg jól: holnaputánra — két nagy akvarellt fog festeni nekem, a melyen a körmenet meg lesz örökítve, a kiséretem minden egyes tagjával sorrendben és felismerhetően.

Ellentmondani lehetetlenség volt, de épp oly lehetetlenség volt ily rövid idő alatt megfélelni a megbízatásnak. Félórával a körmenet előtt Isabey megjelenik a császár előtt és jelenti, hogy a képeket nem tudta befejezni, de ha ő felsége megengedné, hogy két üvegszekrényt állítson fel a képtárban, reméli, hogy bocsánatot fog nyerni. Bocsánat, de mégis kíváncsian, Napoleon megadta a kívánt engedélyt. Amikor a körmenet után a képtárba ment, a művész azzal volt elfoglalva, hogy vagy száz bábút — mindegyik hű hasonmása volt valakinek — felállított a körmenet sorrendjében.

Szivarládika. (Eredeti rajza 1 korona)

— Nagyszerű! — szólt a császár nagyobb öröme telt a babakiállításban, mintha a képeket látta volna maga előtt.

Egy pompás mulatságos kis történet a

mesteri miniatürképekre vonatkozik, a melyeket Isabey festett.

Egy nap egy marseillei ember jött hozzá — Franciaországban a marseilleieket nem tartják nagyon okosoknak — és a tubákos szelencéje tetejére rá akarta festetni a kutyáját.

— Nagyszerű állat s én nagyon szeretem; mennyibe kerül a kép?

— Tíz aranyba.

A marseillei fizet és néhány nap múlva a kép elkészült, a megrendelőnek legnagyobb meglepetésére.

— Igen, ez az én kutyám s nagyon élethű a kép. Csakhogy uram, hiányzik a képről a kutyámnak egy sajátja. Nem szereti ugyanis, ha nézik és rögtön elbujik a házába — nem festhetné meg a házat is?

— Hogyne, — szólt Isabey mosolyogva; — majd megcsinálom a házat, de az többbe kerül:

— Mennyibe?

— Tizenöt aranyba.

A marseillei fizet és néhány nap múlva már meg is kapta a képet.

— Nagyon szép, a házikó nagyszerű, szólt a jó ember, de hol a kutya?

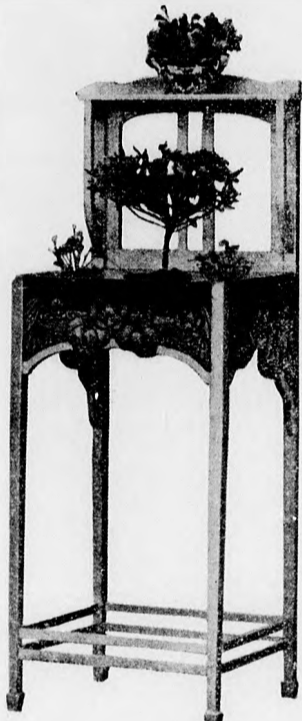
— A házikójában. A multkor nagyon megnéztük mind a ketten és behuzódott. Hiszen maga is ezt mondta.

— Nagyon helyes! Milyen hamis egy állat!

A marseillei el volt ragadtatva és Isabey is kacagott.

Kézitűkör háta. (Nagyított rajza 80 fillér.)

Virágállvány mély égetéssel. (Rajza 1 korona.)

A munkák leírása.

A minták átrajzolása.

A kik nem gyakorlottak a szabadkézi rajzban, azokkal közöljük az átrajzoláshoz szükséges utasításokat is. A mintáknak átrajzolása a festendő anyagra különböző. Mindig attól függ, mire akarjuk átvinni. Porcellánon, ma-

jolikán akkor legszebb a rajz, ha ónpapíron szurjuk át a mintát finom tüvel. Miután pontosan ráigazitottuk a simulékony staniolt, grafitporba mártott vattával többszörösen átkeféljük és ezután kontur feketével az ismert módon kirajzoljuk. Ez az átszurkált rajz eljárása a bársonyfestéshez is használható; világos bársonyra grafitporral, sötétre krétaporral dörzsölünk át. Selyemre, fára pedig legcélszerűbb előbb egészen áttetsző kopirpapírra vagy vászonra átrajzolni a mintát és akkor a vászon alá fekete (fehérhátú) grafitpapírt téve kötőtűvel, finomra hegyezett írónnal vagy rajztűvel átnyomni. Sötét selymekhez fehér grafitpapírt veszünk. Végül megemlítjük a különféle áttetsző szövetekre való rajzolást, mely a legkönnyebb, mert csak ráfektetjük a szövetet a rajzra és finom vonásokkal utána húzzuk. Ez utóbbiaknál különösen ügyeljünk a rajzra, mert a megtörtént hibákat nehéz kijavítani.

Bársonyvasalásra való párnaminta. Ma már kevesen vannak olyanok, a kik iparművészeti munkával vagy értékesebb kézimunkával foglalkoznak, hogy ne lenne egy kis fényképező készülék, a melynek a segítségével szép és eredeti mintákat készítenek munkájukhoz. A ki rajzolni nem tud annyira, hogy eredeti minták után dolgozhasson, azon segít a fényképező készülék, mely egy keces ágat, egy szépen hajló virágszálát megörökít és adandó alkalommal aztán jó hasznát veheti ennek. Az ezeréves kiállítás alkalmával egyik este a horvát pavillon mögött vitt el utam; ennek hátsó falára a hold fénye a körülötte levő fák ágait csodálatos szépen rajzolta le. — Csupa kész minta, melyet a legnagyobb művész, a természet rajzolt ide — szoltam társamnak és nyomban hozzáfogtam, hogy a csodás minták vázlatát elkészítem. Itt egy japán paravan rajza, egy gyönyörű kész függöny-minta... alig bírok már a sietségtől és örömtől dolgozni, a mikor megjelenik egy András bácsi, és szigorú hangon számonkéri, mit csinálok itt? — Rajzolok, — mondom és rá se hederítek. „De itt drága portékák vannak ebben a pavillonban; nem szabad itt csoportosulni, se az ablakokat, se a falat lerajzolni.“ Én esendesen nevettem, társam pedig elkezdte magyarázni, hogy mi csak a természetet akarjuk meglógni, nem pedig a horvát kincseket. De

hiába volt minden magyarázat, András bácsi egyszerűen elkergetett bennünket onnét. Másból aztán több szerencsém volt az ilyen árnyképek másolásánál és gyűjtöttem is szép számmal. Ha még este is van alkalmunk ilyen módon mintákat készíteni, mennyivel inkább találhatunk nappal olyanokat, melyeket egyszerűen a fényképező készülékünkkel örökíthetünk meg. Ilyen természet után való fénykép a gesztenyeág, melynek nagyított rajzát átszurkálva átdörzsöljük a bársonyra és a fénykép után látható árnyakat bele égetjük, tetszés szerinti színezéssel erősítve a hatást. A levelek sárgás-zöldek, néhol barnás és sötét kékes-zöld árnyalattal; a nyílt gubák belseje és az ágak barnák. A legnagyobb fényt a bársonyvasalással utánozzuk. Egy rezedazöld vagy szürkés-barna bársonypárnát ellátunk hátlappal, megtömjük a belső párnáját faháncs (sárga selymes puha, tollszerű anyag) töltelékkel és semmi zsinórt, sem pedig fodrot nem teszünk rá. Egyszerűségénél fogva alkalmas volna férfiszobába is.

Róma bársonyvasaláshoz. A mintát ha átszurkáltuk, az erősen kifeszített bársonyra fektetjük és ha a bársony világos, akkor sárga vagy fekete porral hintjük át, ha sötét, úgy fehér porral. Ezután a rajzot finom vasalótűvel levasaljuk. A pávatoll színehez hasonló színekkel ki is festhetjük.

Bőr írómappára való rajz. A bársonyparna mintájához hasonló fénykép-rajz a cseresznyeág, melynek körvonalait a hold vetítette a falra és kellő kidolgozás után lefényképeztetett. A rajz, a milyen egyszerű, oly érdekes és eredeti. Teljesen elűtő a megszokott írómapparajzok elrendezésétől, melyeken a minta teljesen befedi a lapot és ha véletlenül maradna egy kis hely, oda meg egy nagy izléstelen monogramot szoktak tenni. És ha egy ilyen mintát magunk elé képzelünk, talán éppen a keresetlen természetességével van meg a művészi hatása ennek a kis cseresznyeágnak. Az ágat természetes színekben festjük valamely finom világos bőrre. A levelek zöldek, a cseresznye sötét és világosabb piros, az ágak barnák. A nagyításnál az ágakat helyenkint bütykösre kell itt-ott rajzolni, a mi a kicsi képen nem látszik meg eléggé. Égetni is könnyűszerrel lehet e mintát bőrre és azután kiszínezni vagy csak égetéssel megárnyalni. De legszébb karcolva és féldomboru kidolgozással, a mikor aztán úgy hat mint egy szép dombormű. Ennek is még emelhetjük a hatását, ha zöldpatinás árnyakat rakunk rá és az egész bőrt gyengén felhősen beárnyaljuk.

Két virágcsereptartó. Maradék-szalagból, selyemesipkéből és bársonyból készítjük a képünkön látható két virágcsereptartót. Először megfelelő nagyságu papirlapból megvarrjuk az alapot, azután feldíszítjük a rajz szerint. A tartó alakját akkorára kell szabni, hogy a cserep és az az alatt levő vizes tányérka is beleférjen, mert szobanövényeknél fontos, hogy a tányérkában mindig legyen egy kevés víz. Másodszor azért is elkerülhetetlen a tányérka, hogy a cserep-

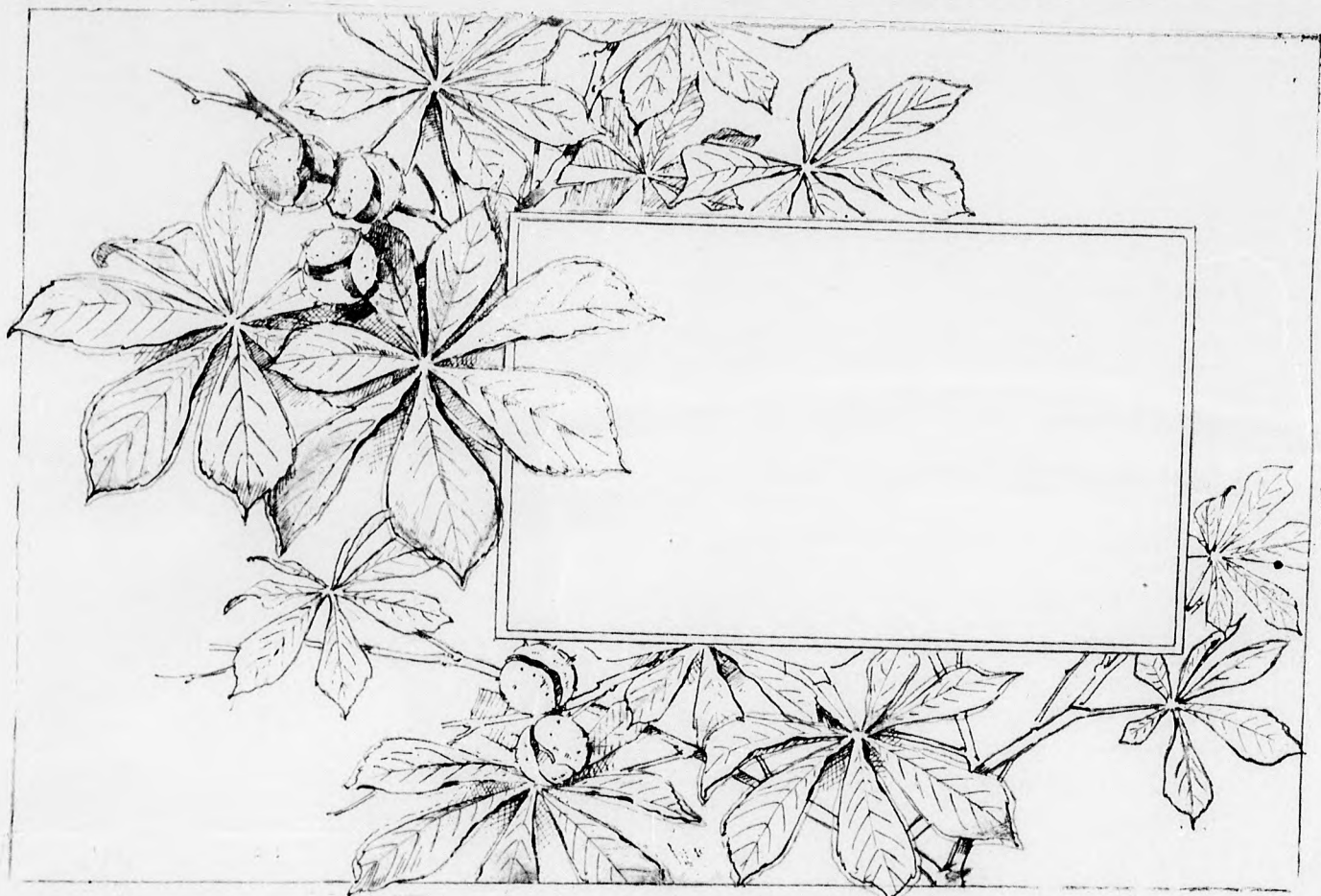

Írómappa rajza festéshez. (Átszurkált rajza 1 korona.)

ből kiszivárgó nedvesség a szövetet el ne piszkítsa, mely ha állandóan nedves, könnyen kap penészfoltot de meg amugy is szétmálik. Az egyik kerekalakú tartóól darabos szalagok lógnak le; a végekre arany- vagy más színes gyöngyöt varrunk, melynek súlyánál fogva a szalagok rendben szép sorjában maradnak meg. A négyszögű tartón gazdagon van sárgás csipke, bronzszínű bársony és halványsárga libertiselyem; de természetesen összeállíthatjuk mindenféle más maradékholmiból is az adott mintára. Ezek a szövetből készült virágcsereptartók, bárha színösszeállításokban szépek lehetnek és élénk díszet adhatnak bármely szobának, mégsem nagyon célszerűek, mert porfogók. De hát kis könnyű kefével ezen a bajon is segíthet, a ki nem sajnálja a fáradságot.

lapjára égethetjük esetleg a nevet, vagy az évszámot. Festéshez és égetéshez legjobb a hófehér jávorfa, melyet még előbb többszörösen üvegpapírral ledörzsölünk, de szép a vöröses körte- vagy a fehér hársfa, nagyobb tárgyakhoz pedig a fenyőfa.

Virágállvány mély égetéssel. Miután az asztalossal elkészítettük a faállványt, a mintán látható módon díszítjük színezett mély égetéssel (pyrosculptur). Az égető késsel mintegy faragjuk a minta alakjait, hogy az alapból erősen kidomborodjanak a vizirózsák. Az egészet valamely egyszínre pácoljuk. A cserepek alá az asztalkában levő mélyedést bádoggal béleljük ki lehetőleg úgy, hogy ezt a bádogot ki is vehessük onnan. Az öntözésnél jó ha kiszedjük a virágot, nehogy a festés megrongálódjék általa.

Ráma bőrmunkához. (Átszurkált rajza 1 korona.)

Hímzésre vagy majolikára való rajz. A magyaros mintát asztalterítőre használhatjuk. Delfti kék selymen sötétkék selyemmel volt hímözve az eredeti több árnyalatban olyan ebédlőben, ahol sok kék festett magyar korsó és tál képezte a fal díszét. Kicsi asztalt is díszíthetünk ezzel a mintával, melynek a felső lapja majolika.

Szivarládika. A ládika zöldes-barnára van pácolva, csak a tetején hagyunk a rajz szerint nyers farészt, melyre egy tiszamenti tájképet égetünk egyszerű vonalakban és halványan pácoljuk színesre. A tájképet és a pácolt részt elválasztó keskeny bogycsík keret sötétbarna ágból és piros gyümölcsből áll. A ládika belseje több részre van osztva, hogy kisebb és nagyobb szivart helyezhessünk el benne. A belső tető

Kézitükör. A kis kézitükör foglóját fából készítjük és a két pávatollat finom égető tüvel égetjük a hátára, mit aztán megfelelő színekkel élénkítünk. Eredeti magyaros munkát készíthetünk olyképp, ha a mintát a fafaragáshoz hasonlóan bemélyítjük (a háromszögű vassal) és a mélyedéseket piros vagy zöld peccétszínnel töltjük ki. Így díszítik a bicskájok nyelét és apró dísz tárgyaikat a dunántúli pásztoremberek nemcsak fából, de szaruból is. A tükröt fémlapból is készíthetnénk, de akkor maratással visszük rá a díszítést.

Irómappa rajza festéshez. Elefántcsontszínű selyemre, természetes színekben festve készült ez az írómappa egy ur hölgynek sárga budoárjába. Fénytelen zöldesbarna bőr foglalta be; egyébként ugyanebből a bőrből készült az egész. Az aranysárga

virág, az élénk színű levelek szépen kiemelkedtek a zöld és barna ágak közül. Kevésbé kényesen és könnyebben lehet valamely finom falpra elkészíteni oly módon, hogy előbb égetjük, azután festjük. Ugyanezt az eljárást követhetjük úgy is, hogy bőrt veszünk alapnak.

Ráma bőrmunkához. Keresztbe fektetett képek különösen alkalmas ez a ráma. Miután a rajzvászonon levő mintát átnyomkodtuk a bőrre, felvágjuk a körvonalakat, de a levelek ereit nem. Ezután vagy a német módszerű gyűrűvel, vagy a francia domborító gépecskével erősen domborítjuk és felvakarjuk azokat a részeket, melyeket világosan, tehát kidomborodva akarunk hagyni. Ha már viasszal vagy fűrészporos péppel kitöltöttük az alakokat, akkor a színén modelláljuk; minél több gondtal és formaérzékkel végezzük e munkát, annál szebb lesz. Ha magában jól sikerült a mintázás, akkor a festés fölösleges. A ki ragaszkodik a színezéshez, az mossa meg benzinnel a munkát, vigyázva, hogy a vágott vonalakon át ne szívárojon és ha megszáradt, fesse ki diszkrét színekkel: zöldes és vörös-sárgás-barnára a leveleket és a gesztenyét sötétbarnára. Utoljára pedig védje a bőrt fénytelen jó fajta bőrlakkal. Ez a ráma nagy méretben is alkalmas akvarell tájképek, fényképek vagy családi képek bekeretezésére.

Fatálca mintája. Ez a minta ebben a nagyságban kedves dísz képez. Fatálcára peccsviasz díszítéssel vagy égetéssel. De megfelelő nagyságban himzésre vagy égetésre, bársonyvasalásra is alkalmas. A minta hármassal fogja körben a díszítendő felületet; ott, ahol kiesucosodik, a párnát is akkép kell montírozni és hogy szépen megmaradjon, a varrást fehér sodrott zsinórral kell körülfogni.

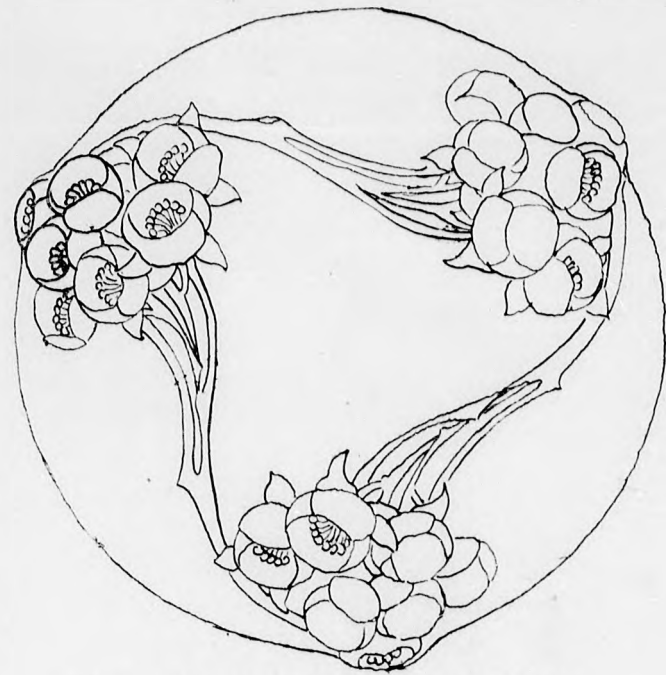
*

A *Tündérújjak* mai számában sok olyan mintával kedveskedünk a *Divat Ujság* és *Tündérújjak* olvasóinak, a melyekből bőven válogathatnak karácsonyi kézimunkának valót. A minta mind szép, a kivitel egyszerű és nem költséges, amellet pedig még sok időt sem igényel. Minden egyes minta kapható a *Divat Ujság* rajzműhelyében, a megjelölt árban.

Szerkesztői üzenetek.

Jo . . . y-né. Igazán leleményességre tanít bennünket! Most legalább gondolkozunk rajta, mit is lehetne belőle csinálni? Ha nem féltünk a gyermekeket poros mivoltától, akkor azt mondanánk, csakugyan ragasszon belőle jegenyefalombot és fesse meg zöldre, de inkább arra kérjük a kicsinyek érdekében, hogy dobja a — tűzbe.

Margit. Ha a lap megjelenésétől az ünnepig nem lenne oly rövid az idő, akkor azt tanácsolnánk, hogy húzassa be újból vékony bőrrel, de mire e sorokat olvassa, csakis egy készet hozathat (Tullnál 10–12 kor.) és akkor fessen rá valamely szép mintát. Mai számunkban van ilyen kész mappákba való rajz. De csak vigyázzon a színezésnél, átlátszó (lazur) színnel lehet csak bőrre festeni, mert a bőrnek látszania kell a festés alatt, illetve az alap mellett fel kell tűnnie a színes bőrnek. Most már lehetetlen volna a mozaikra levélileg megtanítani. De ha az ünnepek után óhajtja, szívesen megtanítjuk így távolból is. Két-három levélváltás, az első próbák beküldése után, melyre véleményt adunk, bátran megcsinálhatja arra az alkalomra a munkát. Igaza van, hogy férfinak nehezebb ajándék-tárgyat kieszelni, de ebben az esetben valószínű, hogy bármely

Fatálca, esetleg párna mintája. (Nagyított rajza 60 fillér.)

csekélységet is örömmel fogad. Készítsen egy szívartárcát, melyre pár szép rajzu Margit-virágot festett, vagy egy blokkot az íróasztalára jegyzeteknek. Ha nagyobbat akar, úgy egy lapos levéltárca alakú nyakkendőtartót, melyben a nyakkendőket gumiszalaggal foglalja le, különösen utazásnál jó hasznát veszi, mert megóvja a nyakkendőt a gyűrődéstől. Egy kis dobozt a kézelőgomboknak. Akár egy beretvakés-, fenőcset-, szappan-stb. tartót is csinálhat bőrből, mindmégannyi apróság, mely nélkül a modern ember nem tud el lenni és ha valamely alkalmas mintával díszítjük ezeket a tárgyakat, csak annál kedvesebbek.

S . . . zy B-né. A nemeze égetett falvédőt bizony jobb lett volna a nyáron szabadban elkészíteni, mert a gép nem füstöl ugyan a diatomeapor használatánál, de a szövet bizony rossz, kesernyészagot terjeszt. Mégis azt tanácsoljuk, hogy égettesse meg mással és csak a festést végezze egyedül, mert a festett körvonalak koránt sem oly kifejezők, mint az égetettek, már pedig ahhoz a stilizált mintához, melyet választott, határozott éles kontur kell.

Tanár. Miért ne? Sőt már sok férfitanuló nagyobb örömet talált a különféle iparművészeti technikák gyakorlásában mint némely nő. A mélyégetés, bőrmunka, vas munkák jobban keszülnek a férfikézben. Ha feljön, figyelmeztessen ígéretemre.

Fényképező. Lap erre a célra van több is, tessék megírni, hogy a lapok címeit írjuk e meg? vagy az előhívási folyamatot, de azt csak levélben lehet, mert itt arra nincs tér. Második kérdésére a *Budapesti Hírlap*-tól kap feleletet; ha sürgős volt, talán már el is intézte.

100. Tessék a Képzőművészeti Társasághoz fordulni, mi azt nem közvetíthetjük. Női egyesület ilyen munkakörrel a Művészet és Művelődés Magyar Nők Köre, V., fővárosi Vigadó III. e.

Annus. Nem kell az életben a kisebb dolgoknak olyan nagy fontosságot tulajdonítani. Hisz ha bőrmunkája — a mint mondja az első kísérlet és leírás után fogott hozzá — nem a legjobb, azért még nem kell szerencsétlenné lenni. A bőrmunka különben sem könnyű dolog, a vágás és domborítás pedig a legnehezebb. Jó munkások évekig tanulnak rajzolni, faragni, hogy tökéleteset alkothassanak és ha nincs természet adta formaérzékük, még mindig marad javítani való a munkájukon. Mindebből láthatja, hogy igazságtalan önmagával szemben. Hogy mit tanácsolunk? Ha némileg is tökéletesíteni akarja e téren magát, jöjjön a fővárosba pár hónapra és tanuljon. Vagy van talán a vidékükön az iparművészeti tanfolyamot végzett növendékek közül valaki, a ki segítségére lehetne? Ugy halljuk, hogy most már nőket is fognak tanítani valamely mesterségre az Iparművészeti Iskolában. Ha megvan a kellő előképzettsége, bizonyára érdemes lenne. Forduljon felvilágosításért VIII. kerület, Üllői-ut 37. sz. alá.